

Otázka: Sekty a nová náboženství

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): B

Kristýna Vencová, Bára Novotná

Obsah

- 2 Význam slov sekta a nová náboženství
- 3 Systém hierarchie sekty
- 4 Některá světová NNH
 - 4.1 Hnutí grálu
 - 4.2 Hnutí nového věku
 - 4.3 Moonovo hnutí
- 5 NNH v ČR
 - 5.1 Hare Kršna
 - 5.2 Mormoni – Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

5.3 Svědkové Jehovovi

6 Zdroje

7 Poznámkový aparát

2 Význam slov sekta a nová náboženství

Termín sekta není jednoznačný. V jednom pojetí je sekta náboženskou společností vzniklou ve snaze reformovat nauku či praktiky větší a starší náboženské společnosti, například některé etablované církve. Obvykle přejímá většinu nauky původní skupiny, ale má i nové, odlišné ideje. Protože porušila tradice, existuje mezi ní a okolím určité napětí. Mnoho takových sekt brzy zanikne. Jiné přežívají. Další rostou a vyvíjejí se v etablované náboženské společnosti, od nich se případně zase odštěpují nové sekty. Jako sekty v tomto smyslu začínala mnohá, dnes etablovaná náboženství, včetně křesťanství. V dalším pojetí jde o náboženskou společnost, v níž převládají tendence k autoritářství, uzavřenosti, fanatismu, nesnášenlivosti, selekci informací a podobně. ¹

Pod výrazem náboženská sekta se nejčastěji míní seskupení vystižené některou ze čtyř dále uvedených charakteristik.

- Náboženská společnost vzniklá ve snaze reformovat nauku a/nebo praktiky větší a starší náboženské společnosti, např. některé etablované církve. Obvykle přejímá většinu nauky původní skupiny, ale má i nové, odlišné ideje. Protože porušila tradice, existuje mezi ní a okolím určité napětí. Mnoho takových sekt brzy zanikne. Jiné přežívají. Další rostou a vyvíjejí se v etablované náboženské společnosti, od kterých se případně zase odštěpují nové sekty. Jako sekty v tomto smyslu začínala mnohá dnes etablovaná náboženství, včetně křesťanství. (Římští Židé označili podle Skutků apoštolů 28, 22 v rozhovoru s apoštolem Pavlem začínající křesťanství jako sektu.)
- Podle některých křesťanů relativně nová, spíše menší náboženská společnost, buď výslovně mimo křesťanství, nebo odmítající pojetí křesťanství jimi preferované. V této souvislosti bývají označováni za sektáře např. adventisté, letniční křesťané jako celek,

kvakeři, Křesťanská věda, Obec křesťanů, případně antroposofie, a někdy také (zejména evropští) buddhisté, hinduisté, taoisté, někdy i muslimové.

- Náboženská společnost, v níž převládají tendence jako autoritářství, uzavřenost, fanatismus, nesnášenlivost, selekce informací apod.
- Náboženská společnost, která svým stoupencům škodí, obvykle takzvaným vymýváním mozku. (Kolem toho ale zřejmě koluje mnoho pověr. Je nesnadné to exaktně potvrdit. Z téhož bývají recipročně obviňovány i některé antisektářské aktivity.) Dále do této skupiny patří náboženské společnosti s násilnými, popř. vražednými či sebevražednými tendencemi.²

Nová náboženská hnutí (se zkratkou NNH) je termín používaný pro různé novodobé skupiny spojené s náboženstvím. Podle některých zdrojů je jejich vznik motivován novou náboženskou ideou. Nová náboženská hnutí většinou odpovídají na potřeby společnosti, zejména pak tam, kde je společenský život nějak narušen. Velká část společnosti často pohlíží na NNH jako na něco negativního, to však vyplývá často z toho, že se jedná o skupiny, které jsou ve společnosti nové. U vědeckého studia nových náboženských hnutí nastává řada potíží. Jedním z vůbec prvních problémů je rozlišit, která hnutí pod pojem „nová náboženská hnutí“ zařadit.³

3 Systém hierarchie sekty

Většinou jsou NNH přísně organizovány systémem shora dolů. Poslušnost je zcela dobrovolná, není přímo vynucována. Do této poslušnosti jsou členové sekty postupně vmanipulováni, tím se zaručuje naprostá oddanost členů, včetně jejich intimního života. Toto ovládání je paradoxně důvodem proč se lidé k NNH připojují. Nemusejí se totiž v NNH o ničem rozhodovat a nést si za své rozhodnutí odpovědnost. Sekta pomáhá lidem k úniku z nevyhovující reality, zbavuje nutnosti přemýšlet, zbavuje úzkosti ze svobody a odpovědnosti. V sektách se nic nepřikazuje a nezakazuje, v sektách se pouze říká co je správné a co není správné a apeluje se na „svobodu“ člověka a na jeho svědomí.

Alternativou neposlušnosti je exkomunikace z NNH. Tak se poslušnost a oddanost vůdci stává záležitostí cti a nejlepšího svědomí každého člena NNH.

Vysoká úroveň vybuzení a stimulace, nadšení z práce v NNH se časem může vytratit. Proto je

nahrazováno tvrdou disciplínou a morálkou. Disciplína a morálka je časem nahrazována i vmanipulovaným strachem z exkomunikace do světa „nepřátel, zla, bezpráví apod.“. Každé zaváhání o účelnosti setrvávat v sektě je považováno za vážné provinění proti vůdci. Tento strach z viny je stále obnovován a permanentně udržován. Strach z toho, že jako člen sekty nevyhovuji požadavkům vůdce a mohl bych být ze sekty vyloučen, je ta největší hrozba, které se členové sekty bojí. Výsledky práce člena sekty jsou dávány do přímé souvislosti s jeho duchovní pokročilostí a je za ně plně odpovědný. Za jakýkoli neúspěch, ať již osobní, nebo kolektivu, ve kterém je člověk zařazen, se cítí každý osobně odpovědný a vinen. Žije tak neustále ve vědomí drtivé nedostatečnosti výkonu i prokazované oddanosti sektě. Neúspěch se neřeší. Léčí se intenzivnější četbou posvátných textů, poslechem motivačních kazet, modlitbami, větším objemem práce pro NNH apod.⁴

4 Některá světová NNH

4.1 Hnutí grálu

Zakladatel: Němec Oskar Ernst Bernhardt (1875 – 1941), známější pod jménem

Abd-ru-shin.

Učení: Díky Abd-ru-shinově přednáškové činnosti v letech 1923 – 1937 vzniklo jeho

ústřední dílo Ve světle pravdy (s podtitulem Poselství Grálu). V současných vydáních je to

soubor 168 přednášek. V roce 1929 Abd-ru-shin oznámil svůj božský původ a prohlásil se za

mesiáše, Syna člověka, který bude soudit lidstvo a který nastolí tisíciletou říši.⁵

4.2 Hnutí nového věku

Zakladatele toto hnutí nemá. V posledních asi dvaceti letech stále více lidí v západní

kultuře zaznamenává změnu, která se týká jejich životního pocitu či ducha doby. Ti, již se k

této změně upínají s nadějí a již ji svými aktivitami přivolávají a urychlují, tvoří mohutné a

různorodé hnutí, označované jako hnutí Nového věku (New Age, angl. nový věk). Nejedná se o organizaci, ale spíše o životní styl lidí různého zaměření a různých názorů, kteří vědomě či nevědomě současnou změnu ducha doby uskutečňují.⁶

4.3 Moonovo hnutí

Zakladatel: R. 1954 založeno Korejcem Sun Myung Moonem (*1920) jako

Společenství Ducha svatého pro sjednocení světového křesťanství.

Učení a praxe: Podle Moona Bůh touží po naplnění ideálu pravé rodiny. V cestě za tímto ideálem byl ovšem zklamán nejprve hříchem Evy a Adama a pak i Ježíšem, jehož prý lidé ukřižovali dříve, než se mohl oženit a pravou rodinu vytvořit. A tak musel Bůh – podle Moona – hledat Mesiáše další dva tisíce let, než našel Moona a jeho manželku Hak Ja Han.⁷

5 NNH v ČR

5.1 Hare Kršna

Mezinárodní společnost pro uvědomování si Kršny (ISKCON) se považuje za společenství víry s náboženským stylem života, které je hluboce zakořeněno v tradici hinduismu, v prastaré tradici bhakti. V předmluvě k Bhagavadgítě, kterou hnutí Hare Kršna nově vydalo, se říká: „Hnutí pro uvědomování si Kršny má pro lidskou společnost zásadní význam, protože poskytuje možnost dosáhnout nejvyšší dokonalosti života“. V jednom ze spisů hnutí Kršna se k tomu dodává: „Uvědomování si Kršny přináší osvětlení, díky kterému člověk pochopí, kdo je on, co je svět a kdo je Bůh... Cílem je udělat středem svého života uvědomování si Kršny a bhaktijógu.“

Život uvnitř hnutí Kršna je přísně reglementován. Průběh dne je přesně naplánován. Vegetariánská strava prasadam má za úkol očišťovat duši. V okamžiku vstupu do hnutí každý člen dostane nové jméno, vzdá se svého povolání, aby svůj celý život zasvětil Kršnovi. Život v

hnutí se řídí čtyřmi zásadami: zákaz masa, ryb, vajec; zákaz omamných prostředků; zákaz předmanželské sexuality; zákaz sportu a hazardu jakékoliv druhu. V ČR má hnutí své centrum na farmě u Benešova.⁸

5.2 Mormoni - Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů – členové náboženské společnosti založené v USA v roce 1830 Josephem Smithem (1805 – 1844). Pod vedením jeho nástupce Brigham Younga (1809 – 1877) se mormoni před pronásledováním uchýlili v roce 1847 do pouštní oblasti Velkého solného jezera, kde vybudovali teokratickou, přísně hierarchizovanou náboženskou společnost – základ pozdějšího města Salt Lake City a státu Utah. Vedle bible mají mormoni za základní pramen Knihu Mormon, jež popisuje osudy Izraelitů údajně přestěhovaných v předkřesťanské éře do Ameriky. Kniha Mormon byla sepsána zakladatelem hnutí Josephem Smithem údajně na základě andělského poselství, jehož se mu dostalo (1823); kniha byla autorizována 1829. Učení mormonů se opírá o vypjatou eschatologii a zvláštní (téměř henoteistické) pojetí Boží Trojice. Praktikuje zasvěcovací obřady. 1843 – 90 provozovali polygamii. Nejvíce zastoupeni v USA ve státě Utah, diasporně po různých zemích, v Čechách od roku 1929, oficiálně registrováni od roku 1990.⁶

Dnešní vůdce mormonů je Ezra Taft Benson, který je považován za prezidenta, proroka, vidoucího zvěstovatele Božího slova. Další hierarchii je Rada dvanácti apoštolů, za ní následuje První sbor sedmdesáti. Všichni dohromady tvoří v církvi hlavní autority. Ve 12 letech se může každý mužský člen mormonů stát knězem. Ženy jsou z kněžství vyloučeny.⁹

5.3 Svědkové Jehovovi

Svědkové Jehovovi nebo také Jehovisté, kteří se považují za viditelnou Boží organizaci, věří, že jsou jedinou pravou náboženskou společností: Zasvětili se Bohu, Nejvyššímu, a ten s nimi poté uzavřel novou smlouvu jako s lidem svého jména... Pochopili, že celé křesťanstvo je ujařmeno pověrou, náboženstvím a kněžskými radami, a probili se ke svobodě tím, že opustili všechny náboženské sekty: katolickou, protestantskou, židovskou a jiné.¹⁰

Jehovisté tvrdí, že jsou univerzálním Božím náboženstvím. Svědkové Jehovovi si činí nárok, že každé slovo svého učení zdůvodní biblí, přitom některá místa v biblí mění nebo překrucují. Zásadou učení je, že v r. 1914 byl Ježíš Kristus dosazen jako král v nebi a bude kralovat se 144

tisíci vyvolenými. Ústřední význam má bitva Armagedon, při které Ježíš Kristus zničí satana a všechny demony. Pouze 144 tisíce „Kristových bratří“ však zdědí s Kristem nebeské království. Ježíš Kristus není pro svědky Jehovovi Božím Synem, ale spíše duchovní bytostí, která se přenesením těla stala člověkem. Jehovisté se od počátku vyznačovali extrémně protikatolickým a proticírkevním postojem.¹¹

Hnutí je řízeno centralisticky a teokraticky úřadujícím prezidentem, který je volen na celý život. Jemu je podřízen Řídící sbor skládající se toho času ze 13 mužů, sedm jeho členů sedí v předsednictvu Biblické a traktátní společnosti Strážná věž. Členem Svědků Jehovových se člověk stává křtem dospělých, který se provádí ponořením do vody. Život Jehovistů je přesně řízen a musí být podřízen kazatelské službě a hlásání. Účast na politických a kulturních podnicích je zakázána, stejně jako slavení mnoha svátků. Jehovisté důsledně odmítají krevní transfúze.¹²

Ke dni 31. 12. 1998 působilo v ČR 21 registrovaných církví a náboženských společností uvedených v následujícím přehledu:

- Apoštolská církev v České republice
- Bratrská jednota baptistů
- Církev adventistů sedmého dne
- Církev bratrská
- Církev československá husitská
- Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů (mormoni)
- Církev řeckokatolická
- Církev římskokatolická
- Českobratrská církev evangelická
- Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
- Evangelická církev metodistická
- Federace židovských obcí v České republice
- Jednota bratrská
- Křesťanské sbory
- Luterská evangelická církev augsburského vyznání v České republice
- Náboženská společnost českých unitářů
- Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
- Novoapoštolská církev v České republice
- Pravoslavná církev v českých zemích

- Slezská církev evangelická augsburského vyznání
- Starokatolická církev v České republice ¹³

6 Zdroje

- KOUCKÁ, Pavla, Proč podléháme sektám?, *Psychologie dnes*, říjen 2007, č.10, 13. ročník, ISSN 1212-9607; str.
- Srv. ŠTAMPACH, I. O., PROFANT, V., *Co je a co není sekta*, Dingir 3 (4), 2000, str. 5-6. Dostupné z URL: <http://www.sekty.cz/www/stranky/studie/CoJeACoNeniSakta.pdf>; str. 6
- Náboženství a sekty. In: *Charlijen.net* [online]. 2002 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf
- Svědkové Jehovovi. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.2. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Bdkov%C3%A9_Jehovovi
- Náboženství: náboženské sekty. *Odmaturuj.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.odmaturuj.cz/nabozenstvi/nabozenske-sekty/>

7 Poznámkový aparát

¹ KOUCKÁ, Pavla, Proč podléháme sektám?, *Psychologie dnes*, říjen 2007, č.10, 13. ročník, ISSN 1212-9607; str. 14

² Srv. ŠTAMPACH, I. O., PROFANT, V., *Co je a co není sekta*, Dingir 3 (4), 2000, str. 5-6. Dostupné z URL: <http://www.sekty.cz/www/stranky/studie/CoJeACoNeniSakta.pdf>; str. 6

³ Nová náboženská hnutí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 22. 10. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Nov%C3%A1_n%C3%A1bo%C5%BEnsk%C3%A1_hnut%C3%AD

⁴ *Kyberstone: Seminární práce – Náboženské sekty* [online]. 15. 1. 2008 v 14:37. 2008 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://kyberstone.blog.cz/0801/seminarni-prace-nabozenske-sekty>

⁵ Náboženství a sekty. In: *Charlijen.net* [online]. 2002 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8

CR.pdf

⁶ Náboženství a sekty. In: *Charlijen.net* [online]. 2002 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf

⁷ Náboženství a sekty. In: *Charlijen.net* [online]. 2002 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf

⁸ Náboženské sekty. *Odmaturuj.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.odmaturuj.cz/nabozenstvi/nabozenske-sekty/>

⁹ Mormoni. *Leccos.com* [online]. 2000 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://leccos.com/index.php/clanky/mormoni>

¹⁰ Náboženství: náboženské sekty. *Odmaturuj.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.odmaturuj.cz/nabozenstvi/nabozenske-sekty/>

¹¹ Náboženství: náboženské sekty. *Odmaturuj.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.odmaturuj.cz/nabozenstvi/nabozenske-sekty/>

¹² Svědkové Jehovovi. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.2. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Bdkov%C3%A9_Jehovovi

¹³ Náboženství a sekty. In: *Charlijen.net* [online]. 2002 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf